

ORADEA-MARE (NAGYVÁRAD)
21 August st. v.
2 Septembre st. n.

Ese in fie-care dumineca.
Redacțiunea in
Közép-utca nr. 395.

Nr. 34.

ANUL XIX.
1883.

Prețul pe un an 10 fl.
Pe $\frac{1}{2}$ de an 5 fl.; pe $\frac{1}{4}$
de an 2 fl. 70 cr.
Pentru România 25 lei.

Nevêsta fugită.

Din poeziile populare adunate de I. U. Jarnik și A. Barsean.

— Lină Carolină,
Flóre din grădină,
Vină 'napoi, vină,
Că tu ți-ai uitat
Și tu ți-ai lăsat
Sugniță* frumoasă
La mine pe măsă!

— Ba eu l'am uitat-o
Și eu am lăsat-o
De uritul teu,
De bănatul** meu!

— Lină Carolină,
Flóre din grădină,
Vină 'napoi, vină,
Că tu ți-ai uitat
Și tu ți-ai lăsat
Inelușul teu
In degetul meu!

— Ba nu l'am uitat,
Că, Țeu, l'am lăsat
De uritul teu,
De bănatul meu!

— Lină, Carolină,
Flóre din grădină,
Vină 'napoi, vină,
Că tu ți-ai uitat
Și tu ți-ai lăsat
Cusătura ta
Pe grinduța mea!

— Ba eu n'am uitat-o,
Că eu am lăsat-o
De uritul teu,
De bănatul meu!

— Lină Carolină,
Flóre din grădină,
Vină 'napoi, vină,

Că făgăduiesc
Și m'afurisesc,
De ați înainte
Să fiu mai cuminte.
Vină. Lină, vină,
Lină Carolină,
Vină. Țeu, și-mi iertă
Greșela mea totă,
Cât este de mare
Și grea de iertare!

— Bărbățelul meu,
Eu te-aș iertă, Țeu,
Că m'ai luat de-acu
Din casă frumoasă
Și m'ai dus la tine
Cu multă rușine.
Fără cununie,
Fără veselie...
Bărbățelul meu,
Eu te-aș iertă, Țeu,
Căi lăsat acasă
Măicuță duiosă,
Taică mbetrămit
Și forte jelit,
Frățiori iubiți,
De mine-amăriți;
Dar nu te-oi iertă,
Ci te-oi blăstămă,
Că nu m'ai iubit
Și m'ai celuit...*
Bată-mi-te bată
Dragostea de-odată,
Cum făgăduiai
Și cum te jurai;
Bată-mi-te, bată
Inima stricată
Și jelea mea totă!

* A celui = a înșelă.

* Sugniță (dela sugnă) = rochie, fustă.
** Bănat = părere de rău, necaz, căință.

O g l u m ă.

— Noveletă. —

(Incheiere.)

— Ah! ah! ce înșelăciune din partea ei! Și tu, presuntivul ei bărbat, încă ne dai svaturi de aceste! Nu le putem primi; nu-i vom da nici un rendez-vous, ci vom lăsa să stea baltă totă aventura.

— Nu; nu primesc. — strigă Berean cu foc. Chiar din respect față de mine trebuie să faceți, ceea ce ve dic; eu, amorezul înșelat, ve rog, ve induplec la asta. Așa dară la obiect! In afacerea asta — așa cred eu singurul competent e Vasilie, eu și Cornel sîntem mai mult numai privitori, martori, deci întîlnirea are să fie să înțelege — numai între Vasilie și dînsa. Cu permisiunea-ți însă noi doi vom sta la o parte ca martori pasivi; și la vremea sa imi voi lua și eu voia d'a me înfătoșă; și după ce am isprăvit cu ale mele. — incheia dînsul suspinând, — te vom lăsa singur cu dînsa.

— Bine, eu nu me 'mprotivesc, eu atât mai vîrtos, că tu trebuie să-i probezi perfidia ei la fața locului.

— Acum dară o să știu ce am să fac!

— Dar trenul pleacă ați la 6 ore. Deci gătiți-ve de drum! Eu sînt gata.

— Acum ori nici odată!

— Ce mai aventură!

Clopotul sună a treia oră. Mașina dete un lung și ascuțit fluier. Locomotiva clocăie, și rîtele sbîrnăitoare sbîra cu trenul cătră — București.

Cu ce mulțămire a venit Berean, și cu ce mare durere sufletescă se rentorcea acum. Ah! de ce a și mers la Murgu?! Dar tot e mai bine așa, cugetă apoi. Acum știu cu cine am de făcut. Tăcut, adîncit în gânduri ședea în vagon; asemenea și soții sei, cari nu voiau să-i sgîndere rana inimii.

Cornel îl compătîmia din inimă, și călătoria asta la București o întreprinse numai și numai la invitarea perseverantă a lui Berean.

Murgu așteptă cu nerăbdare să sosescă. El vedea, că bietul Berean fu înșelat de amanta lui, și că astfel legăturile între acela și dînsa au să inceteze; deci se creșu liber d'a puté incepe cu frumoasa anonimă o aventură. Eră hotărît să se întînescă cu ea fără dînsul. „Eu n'am trebuință de martori în astfel de afaceri delicate. Isprăvescă și el ale sale cu dînsa cum va voi, nu me privesc. Eu voiesc să me 'ntînesc singur cu dînsa. — — — Imi pare rău de Berean! ei! dar n'am ce-i face!”

Trenul sosi și treși pe toți din meditațiunile lor.

* * *

În curînd ei compuseră epistola, în care poftiră pe necunoscuta la o întîlnire pe ziua de 6 april, și dederă lui Murgu s'o espedeze. Însă el, precum scim, avea alte planuri; deci trimise o altă epistolă, compusă de el cu următorul text:

„O! dină mult adorată!

Posa-ți de ânger am primit-o încă în a doua l. c. și inima-mi aprinsă de flăcările amorului adevărat m'a alungat în depărtare, la tine.

„Acum sînt aci; vino să te vîd în persoană; și apoi — nimeni nu ne va mai despărți: nimeni, nici odată. Me afli în ziua de 5 april sîra la 9 ore în gră-

dina Cișmegiului în desișul din fund, la mîna dréptă. Motto ne fie „Hymen” cu asta ne vom află”.

Te adoră

în veci sincerul

Vasilie din Brașov”.

Murgu schimbă, cum se vede d'aci, ziua de 6 în 5, ca așa să potă fi singur părtașul norocului; și espedă epistola la adresa „Hymen” post restante București.

El avea încă două zile întregi până la ora ficsată, dela care depindea totul. Nu-și mai află locul de neastîmpăr.

Berean pe cât eră de mîhnit la 'nceput și fără voie, în zilele de pe urmă eră se schimbă. „Va fi poté vr'o glumă din partea ei, — dicea nădejuind, — de sigur vre-o păcălitoră”, — cugetă și se liniscia.

Cornelie înfruntă în continuu pe Murgu pentru anonșul seu fatal, totodată însă mîngăia pe Berean.

În fine sosi ziua de 5 april; ceilalți aveau încă o zi de așteptat, dar lui Murgu i-a bătut cîsul.

Sîra la 8 ore el se află deja la locul ficsat și așteptă. Inima-i bătea tare; așteptă cu nerăbdare.

În totă mișcarea de frunze și fluier de vînt audia și simția pe ea. Dar tot însedar. Nimeni nu se arătă încă. Și bórea rece de primăveră îl făcea să tremure ca frunza în umbra recoroșă a tufelor și arborilor.

— Ah! dar ce aud!? pași! asta-i dînsa! Un moș trecu aprópe de el: să preumblă.

— Câți nimernici, toți acum umblă, și toți p'aci, — strigă necăjit; — numai ea, numai ea nu mai vine. Nu isprăvi bine, când „zdruf” sună ș-un obiect tare și voluminos cădu cu mare holecă prin elombele uscate ale tufelor chiar înainte lui. Eră o mencie. Bietul om tot s'a cutremurat de spaimă, și reculese de o turmă de copii cutropie tot terentul, căntînd în locul mencia.

— Ecă-o: mergeți de ve jucati, — dișe tremurînd de frig, de spaimă și mai mult de necaz; bun bucur, că a scăpat așa ușor de ei.

Tot semne rele! Mi-i temă de ceva și nu știu de ce!? eh! ce copilărie?! — — — Dar colo ce vîd, un alb vestment; o silfidă, înaltă, subțirică... cum se aprópe cu pași precauți — ca o gazelă sîrînd; asta-i ea!... Murgu stătea tupilat lângă o tufă; încă și resuflarea ș-o reține.

— Hymen, — sună de odată lin și dulce.

— E dînsa! — își dișe el cu bucurie, dar sub impresiunea surprinderii plăcute uită să-i răspundă tot astfel, și dișe mecanicesce ca adaus la „Hymen” „post restante Brașov”.

— Hymen, — s'audi încă odată.

Vasilie să reculese și răspuse „Hymen”.

— Domnul meu! poftesc epistola acésta!

O stringere de mîna, un sîrut. La revedere! Ș pîn' se treși din ameteală, fluturul sboră frumoșă necunoscută dispărî în întunec.

Beat de fericire, cu epistola în mîna, alergă cât putea, să vîdă ce e scris în acea hîrtiuță scumpă? La lumina felinarului prim, el ceti următoarele:

„Domnul meu!

„V'am trimis servitóra mea cu acésta scrisóre fiind că eu n'am avut timp să merg. Dar cred că ș dînsa i puteți descoperi tainele inimii, poté mai bine decăt mie... Incheiîndu-mi respunsul la mult dragotósă-ve epistolă, am să ve fac atent, că posa, care vi-i aprins inima de flăcările amorului adevărat” vi-an trimis-o în ziua de 1 april. Sapienți sat!

„De altmîntre ve poftesc rentórcere sînetósă! Salutari la Brașoveni!

„Al dvóstre

P. A. Călescu m. p.”

Ca omul ce are visuri de aur cu ține, cu iiele dela isvóre cristaline, și de odată un tuș de apă rece îl trezesce din dulcele-i somn : așa se simția și Murgu cetind aceste șire. Sta, ca și opărit, locului.

— Asta-i o păcălitură, o șagă, de care nu s'a mai pomenit. Eu credeam că am de a face cu femeii, când colo un bărbat me face nebunul aprilului și pe urmă imi trimite servitorea spre intimpinare, ér eu... o sărut!... Ce batjocură pe capul meu! Sânt sdrobit, sdrobit cu totul!... Una ca asta n'am mai pățit! Ce rușine!... Ei! dar mi-au trebuit aventuri!... Acum mi-am dat de om!... Minunată aventură intru adevér! mai minunată, decât cum așteptasem!

— Dar cum se dau față acum cu ceialalți doi camerași? asta me frământă; cu ce minciună s'e-i rețin dela întâlnirea de mâne și cum se descoper lui Berean, ca logodnica sa e cu totul nevinovată?!

Cât ceti Murgu epistola, înțelese îndată cum stă treba : cineva adecă cetind in jurnal anonțul, a cum-pêrat o poșă dela vre-un fotograf și fără se scie cine e, a espedat-o, inscenând astfel o glumă, o păcălitură de april din cele mai minunate.

— P. A. Călescu, — borbosi in sine Murgu, — mi-ar plăce să véd pe omul acesta! Ce nume curios mai are!... Ah! — strigă deodată : P. A. Călescu = păcălescu! Numele ăsta-i chiar la adresa mea! Adecă el m'a păcălit și mi se și subscie, că me păcălesce... și eu nu sciu nimic!

Murgu, după multă batere de cap ajunse la rezultatul, că va fi mai bine de va spune camerașilor sei totul cum s'a întâmplat. Așa și făcu.

* * *

La doué sêptêmâni Berean se logodi cu frumoșă fetiță, care n'a sciu nimic din cele întâmplate. La sêrbarea ~~acestei fâninării~~ luară parte și tinerii nostrii, căci medicul nu-i lăsă să se depărteze cu una cu doué. Cu ocasiunea asta povesti apoi Murgu prima óră pățania sa cu anonțul fatal, și produse ilaritate generală.

* * *

Murgu așî e om cu familie. S'a căsătorit, dar nu pe cale diaristica. Și-i fericit!

Virgil Oniș.

Féta bancherului.

— Comedie in 3 acte, după LE DUC JOB. —

(Urmare.)

ACTUL III.

(Decorul din actul al doilea.)

Scena I.

BORUZESCU (singur).

Ce plăcere este de a face bine! Când vor află, o să remănă incremeniți, o să li se pară că viséză. Pace, nu pot să tac : imi vine mereu să spun la toți! De aș mai puté tăinui măcar câteva țile ăncă! Da! trebuie ca in înima Iuliei amorul să triumfe asupra interesului, trebuie ca Luncean să se convingă, că este sincer iubit, înainte de a să află in public despre testament.

Scena II.

BORUZESCU. IULIA.

IULIA (la parte.)

E singur.

BORUZESCU.

Mărire Domnului, că te arėtasi in fine astăđi dimineță. De ce nu ai voit să dejuni?

IULIA.

Pentru că me simt cam indispusă. Am petrecut o nópte fórté rea.

BORUZESCU.

Se vede, după față. Dar de ce, me rog?

IULIA.

Nenorocirea întâmplată Sevastiței, amicei mele și pe care ț-am povestit-o ieri, m'a impresionat fórté mult.

BORUZESCU.

Nu ț-am spus eu? Căsătoria din interes nu ese la nici un capêt bun.

IULIA.

Și ăncă e și mai mare nebulie să te căsătorești cu unul când iubesci pe altul.

BORUZESCU.

Nebunie de neiertat! Dar scii ce țic eu?

IULIA.

Ce?

BORUZESCU.

Că ai ales réu țiuca ca să fii palidă și urită.

IULIA.

De ce?

BORUZESCU.

Cum îți place s'e-i tot aúđi numele! De ce? Pentru că astăđi vine Sorean să prăndescă cu noi.

IULIA.

Bine ar face să nu mai vie!

BORUZESCU.

Cum așa? Apoi ieri nu mi-ai mărturisit că-l iubesci? Și astăđi...

IULIA.

Unchiule, ieri nu ț-am țis că-l iubesc...

BORUZESCU.

Ce te mai tănuesci? n'ai să fii peste câteva țile femeia lui?

IULIA.

Eu! ferescă Dđeu!

BORUZESCU.

Écă! d'apoi tată-teu țice că-i lucru otărit...

IULIA.

Tata țică ce-o pofti...

BORUZESCU.

Dar și mirele speră tot așa...

IULIA.

Da! apoi o să i se lungescă mult speranța.

BORUZESCU.

Chiar și Luncean m'a incredințat adineóri...

IULIA.

Cum? și Luncean crede că eu iubesc pe Sorean?

BORUZESCU.

Așa gândesce; e sigur chiar că...

IULIA.

Ș-apoi țice, că sânt pe lumea asta ómeni cu cap, intelligenți! Nu te mai luá după Luncean; e un nătărău?

BORUZESCU.

Un nătărău?

IULIA.

Úite: tont de dá in gropi!

BORUZESCU.

Curios! nici el nu te prè crede istéță pe tine...

IULIA.

De sigur... nu cumva aștêptă ca eu mai ăntâi s'e-i...

BORUZESCU.

Ei?

IULIA.

Nimica... scfu eu ce sciu.

BORUZESCU (la parte).

Uite, treba merge mai bine decât gândiam.

IULIA.

Dar a propos de Luncean, voiam să-ți vorbesc.

BORUZESCU (la parte).

Ce o mai fi având cu el?

IULIA.

Am aflat că a perdut mai totă averea imprumutând pe un amic carele muri.

BORUZESCU.

Așă, cu adevărat.

IULIA.

Va să țină banii lui...

BORUZESCU.

Au sburat, drăguță, au sburat.

IULIA.

N'are noroc, bietul băiat. Și ții că n'o să mai pue mâna pe banii ăștia? Cu cât i-a mai ramas nu va mai pute trăi după cum i-se cuvine unui om de clasa lui.

BORUZESCU.

Apoi ș-a și luat ori ce speranță dela suma imprumutată.

IULIA (la parte.)

Ce păcat! (Tare). Apoi nu rămâne alta, unchiule dragă, decât să faci mă-ta ceva pentru bietul băiat.

BORUZESCU.

Dar ce?

IULIA.

I-ai pute găsi vre-o funcțiune potrivită, care să-i producă... așa, vr'o 10, 20, 30,000 de lei pe an...

BORUZESCU (la parte).

Tot bolnavă de bola ei. (Tare.) 10, 20, 30,000 de lei pe an! In ce parte a budgetului patriei ai audīt tu de asemenea pozițiuni mănōse? 30,000 lei pe an! Să nu te audă lumea cu asemenea cifre, că nu mai rămâne nici pui de Român să nu se facă solicitator de funcțiune!

IULIA.

Se găsesc, unchiule dragă, funcțiuni bine plătite... de pildă de tutunuri... ori la drum de fer... Veți, unchișorule, pun' te pe lucru și-i câștigă bietului Luncean un post... măcar de 40,000 lei... Mai bine la drumul de fer, că nu va cheltui cu drumul nostru, când o avé nevoie de băi véra...

BORUZESCU (la parte).

E prevădătoare! (Tare). Ceri lucru cu neputință.

IULIA.

Aide, moșlică dragă, fii bun... găsesce lui Luncean o funcțiune de 50,000 lei.

BORUZESCU.

Gândesci că asemenea funcțiuni chiar de ar există nu sūnt ocupate deja?

IULIA.

Ei, și apoi? se cere demisiunea ori se distitue.

BORUZESCU.

Ori se pune in disponibilitate... invențiune modernă, politicōsă, dar insolentă cât și o distituire...

IULIA.

Veți? Am decretat și decretăm: „Domnul Cioparcu este pus in disponibilitate. Domnul Luncean este chiebat in locu-i”. Așă este jocul constituțional!

BORUZESCU.

Am decretat și decretăm... Brr! Par că eu aș fi ministru care subsemnă decretul teu...

IULIA.

Esti senator.

BORUZESCU.

Fără diurnă...

IULIA.

De ce este omul deputat ori senator... mai ales

senator, fără diurnă? Să nu-și pōtă pune câte un amic in slujbă?

BORUZESCU.

Dar sūnt senator in opoziție...

IULIA.

Apoi tocmăi... n'ai decât se deschide gura... cere funcțiune pentru Luncean și nu cere cuvântul unde nu-i convine guvernului să vorbești... Atăția reprezentanți ai țerii tac totă viața lor și tot nu s'a primejduit patria pentru că ei nu deschid gura...

BORUZESCU.

De cât ca să casce! Da, bine, fētă dragă... ce creți tu de opiniunile unui om de onōre?

IULIA.

Par că are ceva a face onōrea și politica!

BORUZESCU.

Ai nebunit de tot. Dar chiar decă, inebunind și eu ca tine, ț-aș implini cererea, creți tu că Luncean ar primi? El ar preferă să cēră de pomană de cât să solicite o funcțiune.

IULIA.

De ce?

BORUZESCU.

Pentru că... pentru că nu incape in mintea lui ca un Român să trăiescā ca un trēntor pe spinarea țerii... Pentru că e din acei puțini la număr cari voiesc ca fie-tine să fie la locul seu și că deci el nu pōte a-și inchipui că e bine să se numescā generali, ori financiari la ministerul de instrucțiunea publică, advocați la cel de resboiu, ori ignoranți, nulități la Academia...

IULIA.

Hei unchiule, cu nulele se inmulțesc cifrele... Va să țină preferă să moră de fōme?

BORUZESCU.

~~Ca vr'ea sânt omeni in stare să moră de fōme de cât să se desonoreze.~~

IULIA.

Bună trebă... E o curată nebulie! Să ajungă a-și cerși pânea de totă ziua... Sigur că e a-șo cerși, după ce nu-i mai rămâne decât vr'o 10,000 de franci.

BORUZESCU.

Cât ai țin?

IULIA.

10,000 lei.

BORUZESCU.

Eri... Astăzi nu-i mai are...

IULIA.

Ce, a mai dat imprumut vre-unui amic de felul celuiialalt?

BORUZESCU.

Mai rău.

IULIA.

Mai rău?

BORUZESCU.

Ț-am spus că-i inamorat de o coquetă...

IULIA (cu vioiciune intrerumpend.)

Da, da, mi-ai spus...

BORUZESCU.

Cum ea e avută, și-a pus in cap să se facă și dēnsul avut. Pentru că nu-ți pōți inchipui, cât il stăpānesce reutāciōsa acea de fētă.

IULIA.

Bine, bine, și apoi?

BORUZESCU.

Apoi, uite: eri, nesciind cine este marele bancher Stomacopulo, i-a dat depeșă să-i cumpere de 10,000 lei hārtii publice...

IULIA.

Ei și?

BORUZESCU.

Stomacopulo i-a trecut eri honuri cu 104, care as-
ăđi...

IULIA.

Care astăđi sânt cu 50 mai jos... Va sê đică a
verdut...

BORUZESCU.

Mai mult de jumătate... I-a mai remas de funie
i de sopon, cum se đice...

IULIA.

5000 lei mai puțin! (La parte). Vai, ce-o sê me
ac?

BORUZESCU.

Și o sê pêrdă și ce i-a mai remas, că e otărit sê-și
erce norocul cu ori-ce preț chiar de a perde tot, fie
i la cărți.

IULIA.

El iubesc?

BORUZESCU.

De ai vedé cât e de bună! Nu, nu sémene de loc
cu...

IULIA.

Da, cu cealaltă.

BORUZESCU.

Și frumușică pe cât și bună! (Privind pe Iulia cu
multă atențiune). Oh da, mult mai frumoșă decât tine.

IULIA.

Mulțamesc... Ce gentil esti cu mine, unchiule!

BORUZESCU.

Nu cumva îți inchipuesci că esti femeia cea mai
frumoșă din lume?

Algirieni.

IULIA.

Unchiule, dragă unchiule, nu-l lăsă sê facă așa ne-
rocire.

BORUZESCU.

Din contra ceea ce doreșc este se pêrdă totul.

IULIA.

De ce?

BORUZESCU.

Ca sê-i se taie speranța d'a mai fi iubit de coco-
ța in cestiune, ca sê se însore după gustul meu.

IULIA.

Cu cine?

BORUZESCU.

Cu o fetiță minunată, care l'a cunoscut la Turnu-
gurele fiind la spital, după rana ce primise in frun-
... De atunci ea-l iubesc foarte mult...

IULIA.

Nu, eu nu cred...

BORUZESCU.

E blondă, rumenóra...

IULIA.

Da, roșă ca para focului.

BORUZESCU.

Nu ea-l va respinge, măcar de ar perde tot, până
la o lescaie. Ba din contra, i va păré bine că-i va puté
sê-i probeze că ea-l iubesc numai pentru el, er nu
pentru banii lui.

IULIA.

Dar ea este avută?

BORUZESCU.

Nu prê, nu posedă mai nimica.

IULIA.

Atunci cu ce o să trăiescă?

BORUZESCU.

Vom trăi tustrei, aci, la Sinaia véra, și érna la mine la Bucuresci, fără pompă, fără lucs, dar in pace și mulțămii cu puțin. Decă isbutesc in planul meu, o să veđi, te vom invitá sē vii și tu sē petreci cu noi câte odată.

IULIA.

Ce amabil esti, unchiule! (La parte.) Atáta mi-ar mai trebui!

BORUZESCU.

Cu tóte că mi-aduc aminte, că ție nu-ți place asemena petrecere. La noi, la Sinaia cocónele de ultima modă, n'o sē pótá purtá decát o rochie de stampa și o pēlérie de penă; ér la Bucuresci pot sē mai adaugá și o haină caldă érna și sē schimbe pēlériea pe o căciulá de curcan. Sciu, tu ai gusturi mai nobile... tu adozezi lucsul, plăcerile sgomotóse, și cum ai sē te măriți cu un bancher...

IULIA.

Unchiule, unchiule... nu veđi că me intristezi... Uite, cum imi jócá nervile de necaz...

BORUZESCU.

Ce? nu e adevérat că-ți place lumea, sgomolul? Noi din contra o sē trăim de minune uitáți de lume, dar bucurându-ne de acea fericire invidiatá care o dá virtutea, iubirea și amicitia purá.

IULIA.

De géba faci planuri, unchiule. Luncean nu iubesc pe coconița dle, a roșá, dela Turnu-Măgurelele.

BORUZESCU.

O va iubi.

IULIA.

Așá?

BORUZESCU.

A iubit'o deja mai inainte d'a se inamora de prósta ceealaltá, de...

IULIA.

Dar las-o in pace pe ceealaltá; pentru Dumneđu!

BORUZESCU.

Astáđi am isbutit sē fac pe Luncean sē conviná, cá ceealaltá este nedémná de iubirea lui.

IULIA.

Cum! A đis așá Luncean?

BORUZESCU.

Da, și tocmái gándesc că ar fi bine sē plecám máne améndoii la Măgurele.

IULIA.

Máne? Nu, unchiule, nu se póte. El nu va voi sē mérgá cu dta.

BORUZESCU.

Decá-l vom rugá améndoii? O sē-i spun, cá am niște trebi de regulat la Turnu și cá el me póte ajutá. Așá cá o sē me ajuti a-l induplecá sē plece cu mine?

IULIA.

Eu?!

BORUZESCU.

Când e vorba de fericirea lui Luncean, la care tu te interesezi... Nu te ținca in brațe când erai de șese ani și el de 12?

IULIA.

De fericirea lui!

BORUZESCU.

O sē-l duc in gazdá tocmái la protegiata mea...

IULIA (la parte.)

E in stare s'o facá.

BORUZESCU.

Așá, va compará mai lesne pe femeia care-l iubesc atát de nobil și de desinteresat, ca... secátura aceea care nu-l iubesc pentru cá nu este bogat.

IULIA.

Secáturá!

BORUZESCU.

O sē-i arét diferința ce este între un ánger și un demon.

IULIA.

Unchiule!

BORUZESCU.

Decá nu e de ipsos, o sē iubescá pe copila mea incántátóre...

IULIA (la parte.)

Luá-o-ar naiba!

BORUZESCU.

Da, o sē isbutesc a-l insurá cu dēnsa.

IULIA (la parte.)

Ur! de ce nu sūnt bárbat! Me duc. (Se dirige plángēnd spre ușa dela stánga.)

BORUZESCU (o opresce.)

Ei! unde ai plecat așá iute?

IULIA.

Me duc in camera mea.

BORUZESCU.

Dar ce? plángi?

IULIA.

Pláng eu? (ștergēndu-și lacrimile) Te inșeli. Mi-o fi dat vr'un praf in ochi... Én veđi, unchiule.

(Va urmá.)

V. A. Urechia.

Studii limbistice.

— O sutá de etimologii revindecate. —

(Urmare.)

58) *Cotor, cotur.* Cuvēntul insēmná: caulis, manubrium lat.; tige, style, poignee fr.; stengel heft, griff germ.

Dl Cihac: Dict. etym. daco-románe, ~~etym.~~ etc. pag. 493 in contra tuturor dicționarielor románesci (cu cari este de acord și graiul bânáțenesc) intortochezá și mistificá ințelesul cuvēntului „cotor“, qicēnd cá ar avé numai ințelesul de „lien“ (legaturá), „attache“ (afige, acátare) și „accolure“ (legaturá de vița de vine) franc. Ó astfel de procedurá tendentióse a dlui Cihac, nu are nume in republica sciințelor. Dar acēsta intortocáturá a semnificáțiunii cuvēntului, o face dl Cihac cu scop spre a esoperá o desperatá etimologie magiará. El deduce cuvēntul „cotor“ dela magiar. „kötő“ care insēmná: legaturá, combinánd și pe náscotitul „szöllőkötő“: legaturá de vița de vine. Dar fiind cá semnificáțiunea cuvēntului nu este aceea pe care a scormonitu-o (scornitu-o) dl Cihac, deci nici etimologia sa nu póte fi adevératá.

Noi deducem de dupá firea limbei románesci cuvēntul „cotor“, care suná in graiul bânáțenesc și „cotur“ (m'a remas numai coturul de mēturá in máná) érá dela „cot“: cubitus lat., pentru cá vedem in „cotor“ chiar o formá de „cubitolo“ „gomitello“, „gomitollo“, „gomitone“ ital.; codillo span.; „cotovelo“ port.; „cubitule“ in latinitatea evului de mijloc (Diefenbach: Novum glossarium p. 122). In graiul bânáțenesc, dar mai vértos in graiul coloniilor din Románia aședate in Oravița montaná (veđi despre aceste colonii cele insemnate sub „bore“ num. 40) etc., allám „cotoiu“ (aceia ce respundem noi ceialaltí bânáțeni „cotoniu“) pentru „amp“, adecá: picior de gainá, de gascá etc.; femur volatile lat.; cuisse de volaille fr.; geflügelschenkel (schlängel) germ. Acēsta formáțiune este fórte instructivá pentru etimologia nóstrá, fiind cá zace in ea conceptul de „caulis“ și „stilus“ lat. Vineá se taie pe „cotori“ atunci, când vrei se rodescá mult, și la tótá vița lași in loc de

umul, câte 3—4 ochi (mnguri), prin care procedura se nasc și cresc „cotori” la buciumul vinei, cari înseamnă: poly-gonum lat.; vielglieder, vielknieen germ. În tot anul trebuie tăiate alte vițe de vine pe „cotori”, căci la din contra se premăresc și se strică buciumul (ciocotul) vinei). Drept aceste „a radică vinea la cotor” nu înseamnă strêns: a legă vinea, precum țice dl Cihac. Țcă deci demonstrat mai pe sus de totă indoielă, cumcă din „cot”: cubitus lat. și din finalul „—or” s'au format „cot-or”, care sună în multorariu „cotori”, și cu privința la vine (astfel se răspunde în graiul bănățenesc din părțile Ora-țiței, țăra nu: vie) înseamnă „cotori” (knien, glieder germ.) în vițele dela buciumul de vine.

59) *Crêncen, crênten* (crâncen, crânten). Cuvântul se răspunde în graiul bănățenesc și „crênten” și înseamnă: crudelis, horribilis lat.; cruel, horrible fr.; grausam, entsetzlich germ.

Miklosich: Lexicon palaeoslovenico-graeco-latinum, Vindobonae 1862—65 pag. 320 deduce cuvântul „crêncen” dela paleoslov. „crâncina”, care are semnificațiunea de: colera, cholera lat.

Dl Cihac: Dict. etym. daco-romane, éléments slaves etc. pag. 81 urmând lui Miklosich asemenea deduce cuvântul „crêncen” dela paleoslovenicul „crâncina” (kracina), dar nu spune, cumcă autorul acestei etimologii este dl Miklosich. Dicționarul Academiei române de Laurian și Massim, Bucuresci 1871 pune acest cuvânt între cuvintele străine din glosariu, dar observă, cumcă etimologia din „crâncina” (cholera) paleoslovenic nu este bine explicătoare.

Cuvântul se derivă evident din „cruentus” lat., care are semnificațiunea nu numai de „cruent” adică de: sângeros, ci și de „crudel”. „Crênten” presupune în latinitate forma de „cruentinus”, pe care intru adevăr o și aflăm în latinitatea evului de mijloc, de ore-ce în Du Cange: Glossarium mediae et infimae latinitatis, Parisus 1840—50 tom. 2 pag. 672 vine înainte „cruentinus” pentru: „cruentis respersus guttis”. Conceptul de crudel zace și în „cruent” românesc, de ore-ce se țice „cruenta morte” etc. În „crêncen” a trecut „te” prin intermediul de iotizare a lui „e” în „ce” formându-se „crêntjen” și apoi „crênten”. Despre trecerea lui „te” în „ce” veți și cele ce am însemnat sub „cocina” num. 57. Etimologia paleoslovenica a dlui Miklosich și Cihac este fără puțința, pentru că nu are același concept logic.

60) *Mânji, mânjire*. Acest cuvânt înseamnă: farrea maza linere, maculare, sordidare, contaminare lat.; salir, tacher, maculer, barbuiller fr.; mit kleienmus über-tünchen, beslecken, besudeln, schlecht malen germ. E de însemnat, cumcă acest cuvânt nu înseamnă „ungere”: ungere lat., schmieren germ., precum spun unele dicționare schimosind estmod înțelesul cuvântului.

Dl Miklosich: Lexicon palaeoslovenico-graeco-latinum, Vindobonae 1862—65 pag. 359 deduce cuvântul „mânji” dela paleoslov. „mazati”, care înseamnă: ungere lat., „mazi”: unguentum lat.; dela neoslov. „maznoti” și „mazati” (ungere). Dl Miklosich traduce cuvântul românesc pur și simplu cu „ungere” latinesc, aceia ce este necorect. Dl Cihac: Dict. etym. daco-romane éléments slaves etc. pag. 185 urmând lui Miklosich, derivă și el cuvântul românesc din același elemente slave, combinând și pe rus. „mazati” și „maznuti”; pe pol. „mazac” și „mazgac”, împreună cu pe magiar. „mazol”, cari toate au cu puțină destingere asemenea înțeles. Dar această etimologie a dlui Miklosich și Cihac este necorectă, de ore-ce forma și conceptul cuvântului nu conced o astfel de derivățiune. Dicționarul Academiei române de Laurian și Massim, Bucuresci 1871 pune cuvântul „mânji” între cuvintele străine din glosariu,

și încercă o deducere din „mingere” și „mendere” lat., cari etimologii încă sânt fără puțință.

Etimologia cuvântului zace foarte apriat în spaniolescul „manchar”, care se răspunde: manchar, și care înseamnă: maculare, sordidare lat.; maculer, salir fr.; beslecken, besudeln germ. În Ferreira: Diction. latino-lusitanicum, Parisus 1855 încă vine înainte „manchar” (cetesce: manchar) lusit., pentru: maculare lat. În Porru: Nou dizionariu sardu-italianu, pag. 369 stă: „manciai”, pentru macchiare, maculare ital. Despre trecerea lui „ch” spaniol în „j” românesc, veți Diez: Grammatik der romanischen Sprachen, Bonn 1856 tom. I pag. 363—364 împreună cu nota de acolo. Diez: Etym Wörterbuch de rom. Sprachen, Bonn 1853 pag. 210 aduce în combinațiune pe span. „mancha” (macula lat.) cu „macchia” ital. Acesta etimologie este foarte evidentă și aprăpe, dar firesce dlor slavisti le zace mai de aprăpe elementele slave. „Măzgălire” pe care-l face dl Cihac de una și aceeași rădăcină cu „mânjire”, este cu totul de altă origină.

61) *Gușă*. Cuvântul „gușă” înseamnă: a) jugulum, gula lat.; gosier fr., schlund germ.; mai vêtos la sburătore; b) struma lat.; goitre fr.; kropf germ.; mai vêtos la ômeni; c) guttur lat.; gessier fr.; kropf germ.; la sburătore.

Dl Cihac: Dict. etym. daco-romane, éléments slaves etc. pag. 131 derivă cuvântul „gușă” din elemente slave, dela bulg. „guși”: double meuton fr.; doppelkinn germ.; dela croat. sêrb. „guša” și „gușita”: gerge, goitre fr.; gurgel, kropf germ.; dela neoslov. gušiti (a gâtui): dela magiar. „gusa” și „guzsa”: goitre fr.; kropf germ. Dl Cihac combină și pe neogr. γροσσα și alb. „ghousă” cu asemenea înțeles. Mai de parte confruntăză dlui și pe pol. „guz” și pe lit. „gussas” — cari au cu totul alt înțeles figurat și nu pot fi socotite la aceeași rădăcină. Din aceste etimologii a dlui Cihac vedem cumcă cuvântul „gușă” esista numai în limba sêrbescă și croată (în limba bulgărescă are altă semnificațiune), prin urmare cuvântul nu pôte fi de origină slovenescă.

Noi am aflat cumcă cuvântul „gușă” este de origină romană, pentru că esistă nu numai în limba italiană și francesă ci și în dialectele lor. Astfel în limba ital. aflăm „gozzo” și „gozza” pentru: gât și gușă, cari cuvinte în dialectele italienești sună: „gos”, „goss” și „goscio”, țăra în limba francesă aflăm „gossier”, care încă este de asemenea origină cu „gușă”. Cu privința la dialectele italienești aflăm în Olivieri: Dizionario genovese-italiano, Genova 1851 „goscia” (cetesce: goșia) pentru: gozzaja ital.; kropf voll, auswuchs germ.; apoi „goscin” (cetesce: goșiu) pentru: gozzo ital., adică: pentru gușă de paseri și sburătore (ca o beșică la gâtul lor, unde păstrăză mâncarea lor până ce trece în stomac), și pentru imflătură la gât drept gușă la golâmbi etc. În Toni: Vocabolario bolognese-italiano, Bologna 1850 pag. 207 stă „gos” pentru: gozzo ital., jabet fr. În Banfi: Vocabolario milanese-italiano, Milano 1852 pag. 450 vine înainte „goss” pentru: gozzo ital. În Azzi: Vocabolario ferrarese-ital. Ferrara 1857 pag. 115 aflăm „goss” tot pentru: gozzo ital. În Monti: Vocabolario della Gallia cisalpina e celtico, Milano 1856 pag. 48 încă stă „gos” pentru: gozzo ital. În Morri: Vocabolario romagnolo-italiano, Faenza 1840 pag. 374 aflăm „goss” cu toate trei semnificațiuni a cuvântului românesc. În Diefenbach: Novum glossarium latino-germanicum pag. 198 stă „gucies” pentru: gorges lat. În Oberlin: Patois lorain, Strassburg 1775 pag. 220 stă „goudge” pentru: gorge franc. În Carisch: Wörterbuch der rhäto-romanischen Sprache, Chur 1848 supplement pag. 22 stă „goasch” (cetesce: goașiu) pentru: kropf germ. Veți Diez: Wörterbuch der romanischen Sprachen, Bonn, 1853 pag. 408 unde se esplică origina lui

„gozzo“ italianesc. Deci este documentat, cumcă cuvântul „gusiă“ trebuie se fie de origină veche din limba romană rustică, și cumcă dela Daco-Români a trecut la Sërbi, Croati și Magiari.

62) *Jubra, jubre* (pl.) Acest cuvânt este întrebuințat mai mult „jubre“ în multorariu, și însemnă în graiul bănațenesc: tot felul de bube, de petingini, de sgaibe, de scale, de lepră, de râne (estmod se rostesc în graiul bănațenesc) etc. remase a parte nevindecate pe pelea seu trupul omului. Se dice d. e. omul acesta este plin de „jubre“ pe cap, pe față și pe mâni, încât ți e scărba de el, seu se mănânci ceva din mâna lui. Cuvântul „jubre“ se ar traduce mai corespondentoriu cu: pustulae, scabrities, impetigo, psora lat.; pustule, gale, teigne fr.; eiterblätter, räude. grind germ.

Di Cihac: Dict. etym. daco-romane, éléments slaves etc. pag 161 spune cumcă cuvântul ar însemnă: exanthème, lèpre, gale fr., hautausschlag, aussatz, räude germ., și apoi deduce cuvântul din elemente slave, dela paleoslov. „svrabŭ“: scabies lat., dela rus. „sverbŭ“, pol. „swierzba“, boem. „svrb“; neoslov. croat. sër. „svrab“, cari tôte însemnă ără: scabies lat. Dar acesta etimologie a dlui Cihac nu este corectă nici de după forma, nici de după conceptul cuvântului.

Di Hășdëu: Istoria critică. Bucuresci 1875 p. 256 spune, cumcă cuvântul „jubră“ ar însemnă: „absces“, și-l derivă din grec. *σαπρος, σαπρια σπυδρον*, cari au semnificățiunea de: îngăurit, impuțit, putred. Această etimologie a dlui Hășdëu încă nu este corectă chiar nici de după înțelesul de „absces“ cel dă dlui cuvântului, cu atâtă mai puțin de după forma și conceptul cel adevărat al cuvântului.

Prof. Dr. G. I. Brătianu: Istoria literară și filosofică a Românilor, București 1871 p. 116. Acest cuvânt înare cuvintele străine din Glosariu, dar totuș spune după dictionariul lui G. I. Brătianu: „glubere“ lat. In urma derivatei cuvântului dela: „glubere“ lat. In contra acestei etimologii încă stă forma și conceptul cuvântului.

Noi credem cumcă cuvântul este de o străveche origină romană, fiind că în Morri: Vocabolario romagnolo-italiano, Faenza 1840 pag. 70 aflăm „sgiolba“ pentru: chiazza ital., ausschlag, leberfleck germ., explicând Morri mai departe estmod: „Macchia con crosta, o senza, di rogna, o d'altro malore sopra la pelle (schianza); quella pelle che si secca sopra la carne ulcerata; la crosta che viene sulle piaghe“. Adecă: semn de râne ori de alte rele, cu scôrță seu sgaibă de asupra peleii; acea pele care se seacă de asupra carnei puronită (puroită); sgaibă, care se face pe plege (rane)“. Drept aceste „jubră“ este format din „sgiolba“ al Italiei dialectale, prin naturala trecere a lui „sgi“ în „j“, a lui „o“ în „u“ și a lui „l“ în „r“. Aci credem a fi descoperit un fenomen admirabil de filologie comparativă daco-romană, care are acea logică nerevocaveră: cumcă acest cuvânt este de străveche origină din limba romană rustică. Ecă însemnătatea studiului dialectelor italienesci pentru limbistica comparativă daco-romană.

Cu acesta ocaziune socotim de lipsă spre a întimpină ori și ce mistificățiune, a chiarifică mai de aprôpe, ce înțelegem noi sub limba romană rustică, la care facem așa de adese ori provocare. Înțelegem cu totul aceea ce dice Diez: Grammatik der romanischen Sprachen, Bonn 1856 pag. 44: „Conglasuirea de adese ori a tuturor limbelor romane în aplicățiunea cuvintelor, a formelor și a semnificățiunii arătate în aceste două consemnări (despre cuvintele numite de Romanii cei vechi: rustice, vulgare, sordide etc., și despre cuvintele latinizării evului de mijloc), documentează mai sigur despre unitatea lor originală, pe care o putem presupune numai în idioma populară română, și acesta cu atâtă mai

vêrtos, cu cât limba daco-romană, care timpuriu a fost despărțită de celelalte idiomne romane, nu a putut primi acele elemente dela surorile sale, ci trebuie să le posedă ca proprietate luată cu sine de acasă“.

(Va urmă.)

Simeon Manguica.

Kekavmenos și Românii din Dacia.

Profesorul rus Vasilevski a descoperit nainte de vre-o doi ani în biblioteca sinodală dela Moscva o carte grecescă intitulată „Strateghicon“, scrisă de cătră un despot bizantin Kekavmenos în secolul al XI-lea. Textul acestei importante cărți se publică de dl Vasilevski împreună cu o traducere rusă la 1881 sub titlul de: „Sovjety i razkazy vizantiiskago bojarina XI vjeka, Petersburg“.

Cartea lui Kekavmenos conține multe date interesante pentru istoria imperiului bizantin, cu tôte că aflăm în ea multe falsificări ale faptelor istorice. Kekavmenos amestecă adese experiența sa proprie cu reminișcențele sale istorice adunate din istoricii vechi romani și greci. Nu-i mirare dară, că în descrierea evenimentelor istorice din secolul al V și VI-lea aflăm de odată persoane din secolul întâi și al doilea după Crist. O astfel de scriere devine cam molestosă pentru cetitor. Se recere ore și care versare în istoria bizantină de a pute scote, ce-i adevăr și ce-i cufundat cu alte evenimente istorice. Acest Kekavmenos declară însuși, că nu-i învățat, ci-i soldat și că s'a ocupat cu istoria numai într'o vârstă tânără.

Acest personaj nu are însă și mare însemnătate pentru istoria Românilor din Dacia.

În capitola cărții sub titlul „Strategias ton Blachon“ (Vasilevski, ib. p. 100 sequ.) se vorbește despre Români, de și nu sub pre mângulitoriu titlu de: „asupra necredinței Vlachelor“.

Aici citim următoarele:

„Să știți dela mine, voi și nepoții vostri, că nemul Vlachelor e necredincios la culme și stricat, nici lui Dumneșcu ținând credință dreptă, nici împăratului, nici rudei seu amicului, ci silindu-se a-i amăgi pe toți. Măriminciunoși și tâlhari renumiți, ei sunt pururea gata a jură amicilor cele mai grozave jurăminte, și a le călcă apoi cu ușurință, făcând frații de cruce și cumetrii, meșteri de a înșelă prin ele pe cei prosti. Nici odată n'au păstrat ei credință cătră cineva, nici chiar cătră cei mai vechi împărați ai Romanilor. Invinși de cătră împăratul Traian și striviți cu desevêrsire, i-au subjugat și ucigând pe regele lor Decebal, a pus capul lui într'o sulită în mijlocul taberei Romanilor. Acesti Vlachi sunt așa numiți Daci și Besi. Dintăiu locuieră ei lângă riul Dunăre și Sava (pe care riu il numim acū Sava, unde acum locuiesc Sërbi) în locuri tari și greu de străbătut, cărora incredându-se fățarniciau dragoste și supunere cătră împărații de mai nainte și nevăbind din întăririle lor pustiiuau țerile Romanilor. Eră acestia indignându-se contra lor, precum s'a spus, i nimiciră. Și ei fugind de acolo s'au imprăstiat prin tot Epirul și Macedonia și cea mai mare parte din ei s'au aședat în Grecia“.

După Kekavmenos Românii au locuit naintea venirii Sërbilor lângă Dunăre și riul Sava. El dice: „dintăiu locuieră ei lângă Dunăre și riul Sava în locuri tari și greu de străbătut“, făcând cu acesta ocaziune deosebire între „țerile Românilor“ și aceste „locuri“ ale Vlachelor, cari fățărind dragoste și supunere cătră împărații Romani năvăliau și pustiiuau țerile romane. Din asta rezultă, că teritoriul ocupat de cătră Români nu aparținea împărăției bizantine. Cuvintele din Kekavme-

nos : „fățărind supunere cătră împărați” și „năvălind din întăririile lor pustiau țările Romanilor” conduc la ideea, că acești Români erau vasali și nu supuși ai Bizantinilor, cari după modul Slaviilor meridionali de atuncia fățărind dragoste și supunere Bizantinilor, ocupau prilejul cel mai bine venit spre a devastă câmpiile Bizanțului. Multimea cea mare de cuvinte iuridice slavone și din viața socială și militară a Românilor documentează indetdul inriurința slavonă în evul mieș.

Locurile, cari le ocupau acești Români, sânt Croatia și Slavonia de astăzi, unde locuesc și astăzi în cea mai mare parte Sêrbii și Croații.

Numerul lor trebuie să fi fost mare, căci Românii acestia au reușit, după Kekavmenos se prădeze și se devasteze provinciile bine păzite ale Bizanțianilor, cari au fost în urmă siliți de a face expedițiune spre a-i pedepsi.

Kekavmenos dice, că acești Români se imprăsciară după învingerea lor de cătră Bizanțini prin Epir, Macedonia și Grecia. Kekavmenos crede, că Românii de pe timpul lui din Epir, Macedonia și Grecia au venit dela Dunăre și Sava. Opinia asta e greșită. Românii se aflau deja pe timpul acela într'un numer mai considerabil decât în timpul lui Kekavmenos, în Epir și Macedonia. Dară din șașa lui Kekavmenos conchidem, că Românii din Dacia se trăgeau spre sud, în țări mai se cure. Greșită ar fi concludsiunea, că Românii emigrară atuncia cu totul în Grecia. Românii locuitori în munții Ardealului, cum și în Valachia mică, au ramas în timpul acela în țările lor, căci de altmintrelea ar fi pomenit Kekavmenos despre asta. Dară el tace, cum tace și despre afacerile Nemților și Ungurilor.

Tomaschek afirmă în opul seu cel mai nou „Românii peninsulei balcanice” (germ.), că țera asta a Vlachiilor este de a se căuta în Turcia de astăzi și nu în Croatia și Slavonia, căci Kekavmenos a cufundat Dacia Traiană cu cea Aureliană. Dară în Kekavmenos nu stă, că-i din drepta Dunării ei afară din teritoriul împărației bizantine. Un alt argument mai puternic contra aserțiunii dlui Tomaschek e, că Kekavmenos numesce pe Vlachi — „Daci”, adecă descendenții Dacilor : „Invinși de cătră împăratul Trăian și striviți cu desevêrsire, i-au subjugat și ucigând pe regele lor Decebal, a pus capul lui într'o sulită în mijlocul taberei Romanilor”. „Acești Vlachi sânt așa numiți Daci și Besi”. Din cuvintele acestea rezultă, că încă în secolul al XI-lea Românii erau priviți ca descendenții Dacilor. Prin asta, cum și prin inducerea numelui lui Trăian, se arată în destul, în ce țără avem să-i căutăm și unde erau situate acele locuri tari și nestrăbătute ale Românilor lângă Dunăre și Sava. O Dacia Aureliană a esistat, dară de Dacia din Dacia Aureliană, Serbia și Bosnia de astăzi istoria nu știe nimic.

Kekavmenos numesce pe Români și Besi, cari au locuit numai în peninsula balcanică, de unde conchide dl Tomaschek, că Românii lui Kekavmenos au trebuit să fi fost în Dacia Aureliană. Fără îndoielă în timpul lui Kekavmenos, căci ei au fugit în Epir și Macedonia și Grecia încă naintea venirii Sêrbilor.

Naintea venirii Sêrbilor Bessii au fost, după ênsăși șașa dlui Tomaschek, încă neromanisați, adecă un popor cu o limbă proprie, care deci nu putea fi încă sinonim pentru Români. Numele Bes trebuie dară să se refere numai la timpul lui Kekavmenos, unde găsim pe Besii deplin romanisați. După Tomaschek să fi dat acești Besi principalul contingent la constituirea națiunii române. Adecă Românii balcanici au romanisat pe Bessi, și cu tôte acestea ei sânt numai Besi romanisați, și nici de loc Români. „S'ar pute sustine pôte”, dice dl Tomaschek, „că Dacia Aureliană ar fi strămoșii Vlachiilor, Istro-Dalmatini și Dunăreni, éra Bessi strămoșii

Vlachiilor din Rhodoppe și Pind”. Dl Tomaschek schimbă într'un mod neiertat naționalisarea unui popor cu basă unei națiuni. De abia că s'a romanisat un popor, il și vedem în curênd după Tomaschek formând chiar basa națiunii române, pare că ar fi fost vre-o colonie din Italia seu vre-o legiune din Homus. Și ênsuși dl Tomaschek dice în urmă, că urmașii acestor Besi trăiesc încă astăzi ca Români Țințari în munții Rhodoppe, vorbind o limbă română mult amestecată cu cea turcescă și bulgară. Căți Besi au fost mai nainte, putem conchide din impregiurarea asta. Ei au locuit mai nainte în Bulgaria de astăzi, de unde au emigrat prin timp spre sud, dară peste munții Rhodoppe ei n'au trecut. Și totuși acești Besi, cari n'au perdit caracteristica lor până în zilele noastre, se fie strămoșii Românilor din peninsula balcanică, cari ocupă astăzi un teritoriu nu mai mic de cât Ardealul și Ungaria la un loc, și cari au fost mai nainte într'un numer întreit mai mare.

Și curios trebuie să fi fost acești Besi-Români! După teoria Sulzer-Rössleriană, al cărui partisan principal e dl Tomaschek, acești Români au impoporat în secolul al XIII și XIV-lea într'ega Dacia, întindându și aripele sale spre apus până la Triest (Valdă arsă), spre nord până la Kiew și Teschen, rărindu-se prin asta numerul lor în Bulgaria, Serbia și Bosnia de astăzi, cari cei puțini se slavisară apoi prin timp. Un unic fapt în istoria omenirii! Curios trebuia să fi fost acești Români, acest popor de păstori, cum s'a respicat odată o foie vieneză („Neue freie Presse”) cu ocașunea recenziunii opului dlui Miklôsich : „Migrațiunile Românilor” (germ.). Teoria Sulzer-Rössleriană ia niște proporțiuni, cari de abia le va pute sustine și aperia prin timp vre-un istoriograf. Și totuși dl Tomaschek afirmă triumfând în urmă : că Kekavmenos „trebuie să fie considerat ca singura dovadă istorică, directă pentru teoria Sulzer-Rössleriană și care confirmă în modul cel mai evident modificarea făcută de mine acestei hipotese, adecă teoria descendenței tuturor Vlachiilor din Besii romanisați”. Éra acești Bessi!

Românii lui Kekavmenos din Macedonia, Epir și Grecia au venit dela Dunăre și Sava. Nomenclatura lui Kekavmenos se referă la Românii deja locuind pe timpul lui în Macedonia și Epir. Acești Besi au fost, după Strabo VII. 5. 12. „tălhari peste tălhari”, ce atât de mult avea asemănare cu ființele cele „fățarnice și tălhăresci ale Vlachiilor din Macedonia și Epir”, cari atât de multe neplăceri au cășunat soldatului bizantin Kekavmenos. Dară lui Kekavmenos plăcea ca unui istoriograf, ce se gândia el de a fi, de a infrumuseța esperiențele sale cu evenimente și persoane istorice. Nu-i mirare deci, când Kekavmenos e consecinte, și numesce pe Români și Besi, cari au fost atâta de selvatici și neastemperați.

Noi credem, că cu Kekavmenos teoria Sulzer-Rössleriană a suferit o mare scădere. Prin Kekavmenos se documentă invederat, că Românii au esistat în Dacia naintea venirii Sêrbilor și că ei au emigrat apoi spre sud, în Macedonia, Epir și Grecia. Și în timpurile acestea grele au esistat Românii la Dunăre și Sava. Teoria Sulzer-Rössleriană începe a deveni din ce în ce mai slabă. Antăia lovitura a căpêtat-o dela ênsuși partisanul ei cel mai aprig, dl Tomaschek, care dovădi în opul seu „Brumalia și Rosalia”, că Românii au esistat deja pe la anul 1164 lângă orașul Haliciu în Galiția, în jos de Leov; a doua lovitura dela Kekavmenos, căci pe Români i aflăm naintea venirii Sêrbilor la Dunăre și Sava. În privința socială a Românilor Dacieni acesta teorie e resturnată cu un succes netăgăduit de cărțile dlui Jung : „Inceputurile Românilor” (germ.) și „Românii și Românii în țările Dunărene” (germ.) Teoria Rössleriană e deci numai o cestie a timpului. Inriurințea

politice s'or perde prin timp și atunci ceaștiunea continuității Românilor Daci o s' devie numai o problemă a științei, și cred că diplomația n'o s' viiă, cum crede Hunfalvy, nici odată în poziția de a o deslegă prin tun.

Dionisiu O. Olinescu.

Adunarea din Brașov

a Asociațiunii transilvane

s'a deschis în 17/29 august în preința unui public numeros, adunat din toate părțile Transilvaniei, precum și din urile părți ale Ungariei, dar și din România. Pe galerie o frumoasă cunună de dame.

În ajunul zilei de deschidere publicul s'a întrunit la cină comună în localul terului, unde petrecerea dură până târziu.

Ședința primă.

În 17/29 august, după serviciul divin, publicul se întruni în sala gimnasiului român și vice-președintele dl Iacob Bologa deschise adunarea prin o cuvântare plină de idei frumoase, descriind gena și explicând misiunea Asociațiunii, ce s'a primit cu aplauze viue generale. Apoi protopopul Petric salută adunarea în numele Brașovenilor, prin cuvinte bine simțite.

Conform ordinei de zi, se făcu apoi apelul nominal al membrilor Asociațiunii.

Se esmise o comisiune de 3 membrii pentru încasarea de taese dela membri vechi și dela cei ce vor voi a se înscrie de nou, comisiune compusă din dnii Baiulescu, Patriciu Barbu și Ghița Pop.

Se suspendă ședința pe jumătate de oră.

Redeschidându-se, dl Baiulescu, raportorul comisiunii esmise ceti raportul seu, din care afflaram că s'au încasat taese dela vr'o 60 de membrii, dintre cari dnii Cioran, loc. Bêrșean și Verza au oferit câte 100 fl.

Președintele Bologa ceti mai multe depeșe de felicitare între altele una și dela mitropolitul Miron Romanul.

Dl Riurean din Bucuresci, membru onorar al Asociațiunii donă Asociațiunii 12,000 lei spre a se fonda un stipendiu în memoria fratelui seu George M. Riurean.

Apoi secretarul Barcian dete cetire raportului general al comitetului despre activitatea sa în decursul anului trecut. Din raportul acesta amintim propunerea comitetului pentru înființarea unei școle de fete cu internat în Sibiu, pentru care Asociațiunea oferi ca pe locul cumpărat de dênșă s' se edifice o casă și spre acest scop s' se întrebuinteze fondul academiei române de drepturi, care s'a urcat deja la 20,800 fl. Tot din acest raport scotem, că fondul Asociațiunii s'a urcat deja la 101,000 fl.

Se presintă bugetul anului viitor; se aleseră doue comisiuni, una pentru esaminarea bugetului în persoanele dlor Stefan Iosif, Petra Petrescu, canonicul Moldovan, dr. A. P. Alexi, Fabiu Rezeiu; și alta comisiune în persoanele dlor Sorescu, Bozocean, br. Ursu, prot. Papiu, Ios. Pușcariu.

Timpul fiind înaintat ședința se încheiă la 1 oră d. m.

Concertul.

Sera la 8 ore Reuniunea română de musică și de

cântări a dat la „Nr. 1” un concert cu concursul dlor Iacob Mureșan jun. și G. Dima profesor de musică în Sibiu.

Sala otelului „Nr. 1” dora nici odată nu va fi vâdut un public atât de mare ca cel adunat cu acesta ocașiune. Nu numai toate locurile erau ocupate, dar o mare parte din doritori nu mai căpătară bilete, și astfel fure siliți a se întorče cătră casă. Eră o adevărată plăcere a privi acesta lume, compusă din toate părțile locuite de români, atât de dincoci, cât și de dincolo de Carpați, cari s'adunară animați sub impresiunea unui nobil și sfânt entusiasm.

Primul punct al programei fu: „Stefan cel mare”, uvertură pentru orchestru de dl Iacob Mureșan jun. Va s' dîcă, o compoziție originală românească. Autorul ei este chiar brașovean, fiul veteranului nostru luptător pe terenul diaristic dl Iacob Mureșan, fost redactor al „Gazetei”. Junele nostru compositor a studiat la conservatoriul din Lipsca, și — precum se scie și din „Familia” — încă acolo s'a presintat în concertele locale cu unele compozițiuni, cari fure întimpinate cu laude de cătră presa locală. De asta-dală a voit s' se presinteze unui public românesc cu o compoziție de stil românesc. Nicăiri nu putea s' facă acesta în loc mai potrivit, decât la acesta adunare a Asociațiunii transilvane. Și bine a făcut, căci cel puțin a inspirat speranța în auditori, că și noi români de dincoci de Carpați o s' avem un compositor musical. Dl autor se pôte felicita, căci lucrarea sa plină de imagini și inspirațiuni frumoase, a fost întimpinată cu aplauze generale, încât trebui s' repeteze piesa. Aceste aplauze par că țiceau: „Înainte, june artist, spre musica română!”

Urmă „Archibald Douglas”, baladă pentru voce de bas cu acompaniare de piano, cântată de dl G. Dima — cu text nemțesc. Concert în onorea adunării Asociațiunii pentru literatura și cultura română — și cântare nemțescă!

Părea că însuș dl Dima simțiea inconvenientul acesta, căci a cântat fără colore.

Dl dr. I. Baiulescu ne-a cântat cu „Fantasie militaire”, de Leonard H. Grande, esecutăată cu violină, cu acompaniare de piano.

Urmă erăș o compoziție românească: „Hora”, cor de dame și bărbați cu orchestru, de dl Dima, care a și dirigiat, întimpinat de aplauze frenetice, încât și acesta piesă se repetă.

Concertul se încheiă cu „Crăieșă ielelor”, baladă svedică, musică nemțescă de W. Gade. E bine, decă și în sfârșit ni s'a oferit musică străină, cel puțin ne putem mângăiă, că ea a fost escelent esecutăată. Orchestrul, corul de dame și de bărbați, partiile de solo cântate de dna Carolina Lengeru, dșora Sevastia Mureșan și de dl G. Dima, a putut s' mulțamască ori ce așteptări. De aceea, de și produciunea a ținut până la 11 ore, publicul a ascultat cu cea mai încordată atențiune, și s'a depărtat de pl'n mulțamit din punctul de vedere al artei.

B a l i n N ă s ă u d.

— La 18 august. —

Frumos lucru este s' poți ocupa un loc bun de privit în o sală de bal, care e plină de finte drăgălașe, cu frunți ridicate și senine, cu tineri și nevătăție în ochi, cu surise pe gurice și cu lîșe sufletescă în inimă. Mare bucurie pôte simți cel ce asistă la o astfel de întrunire, dar cu deosebire marele cele tinere.

Rar e dat omului s' se petrēcă ir adăer bine,

de multe ori se află în petreceri petrecându-și — foarte rău.

O petrecere rară, dar veselă și îmbucurătoare de inimă a fost însă de sigur „balul academic” arangiat de către studenții năseudenii dela școlile nalte și care s'a ținut la 18 august — adecă în sera zilei născerei Majestății Sale împăratului Francisc Iosif I — la Năséud.

Ziua de 18 aug. precum și balul academic a fost pentru năseudenii și mulți din giur un moment de plăcute suveniri, cari vor fi lung timp neșterse din inimile celor ce au participat la el.

Încă înainte de începerea balului natura însăși a distribuit cu bogata sa mână frumsețe fantastică, își trimitea blândețele sale rade de pe vârful muntelui „Heniu”, unde din când în când se învâliă de câte un nou-raș aruncat ca un shawl peste mijlocul ei.

La 8^{3/4} în sala balului din hotelul „Rahova” se începea o mișcare mai via, căci ființele acceptate cu mare dor de cavalerii sosiau una câte una. Surise dulci, stringeri de mână, câteva cuvinte de „bună venire” — etă ecordiul acestei petreceri, a cărei epilog a fost pentru mulți un ce plăcut, tragic și duios.

Dar se intră mai iute, amabile cetitóre în sală, căci câțiva membrii din comitetul balului ecă vin înaintea damicelilor, ca să le dică un „bine a-ți venit” și să le ducă la locul destinat lor.

Sala începe a fi din ce în ce mai șgomotósă, deja musica slobode tonurile unei opere italiene, er când numărul damelor sosite se înmulțise la vr'o opt-nouă balul se începe cu naționalul joc al Someșenilor : „Someșana”. Un vals admirabil i urmeză, apoi balul își iea cursul seu adevărat, căci deja sala eră plină, grupe se mișcau acum prin sala frumos împodobită de stejar prin care flori singuratice seu bouquete întregi de flori venau la ivea, er sus arcuit de cununii de flori undulau printre candelabrele luminóse.

Dar ceea ce înfrumșetă și redică splendoréa acestei petreceri au fost, cu drept cuvânt, mândrele stelute ce ne-au încântat în decursul întregii nopți, flexibilele damicele, cari au onorat balul prin presința lor.

Dar imi voi luá libertate a enumerá aici pe damicelele și damele ce-au luat parte la balul din 18 august și anume domnișórele : Emilia, Paulina și Mariți Mihailaș ; Rosa, Leontina și Aurora Goldschmidt (Năséud) ; Nina Cîmtulca (Bistrița) ; Flora Petri (Năséud) ; domnișórele Vararean și Silași (Bistrița) ; Ida și Alice Rakwicz (Iacobeni în Bucovina) ; Emilia și Cornelia Lupu (Gherla) ; Valeria Pavelea (Năséud) ; Pelagia Popu (Salva) ; Ana Precup (Nimigea ung.) ; domnișórele Sangeorzan, Horga și Georgița (din Parva, Maier și Ilva-mica) ; domnișóra Făgărășan (Teure) ; domnișórele Mureșan (din Sesarm și Vireag) ; apoi dșórele Dombradi, Boga, Kirtsch, Dragan, Zóhrer etc.

Dintre dómne enumer aici pe :

Lucreția dr. Moisil, Elisabeta dr. Tanco, Rosa Tofan, Cira Trivase etc.

Nu pot să nu amintesc surprinderea ce ne-a făcut doue damicele, apărând în costume naționale române, anume pe domnișórele Nina Cibulca și Ana Pavelea. Me bucur foarte mult când ved din ce în ce lătindu-se și pe aici, în acest ținut curat românesc, portarea de costume românesce la baluri și alte petreceri.

Amabilele damicele s'au prezentat în costume românesce din România — Dumnia lor au fost foarte frumóse chiar încântátóre — totuș eu aș dori mult ca domnișórele din ținutul Năséudului (adecă comunele graniteresci, mai târziu districtul Năséudului) să nu se depărteze dela pitorescul și originalul port din district, cu deosebire cum se pórtă acela pe valea Borgo-ului seu pe Someș în sus — un port acesta curat românesc

(neamestecat cu frânturi de port rusesc seu grecesc seu unguresc și pe cât de simplu pe atât de cu gust și cu frumseța lucrat. Afară de aceea este din porturile din Dacia cel mai aprópe de portul italian cum se pórtă în Italia nordică, la Roma seu la Napoli — și pe care vedându-l, te cuprinde mirarea cum de în depártare de multe zile peste noue țeri și mari mai același port și fisionomii întâlnesci.

Doresc tuturor, cari au luat parte la acest bal ca momentele placute, gustate în acea nópte să le rămână mult timp neșterse din inimă !

Ochiescu.

Algirieni.

— Veđi ilustrațiunea de pe pagina 409. —

Ilustrațiunea noastră din numărul presinte ne înfățișeză jumimea din Algeria.

Ilustrațiunea se împarte în doue grupe ; cea din dreapta înfătoșeză patru copile dela oraș, er în grupa din stânga este un băiat dela sate și trei fete dela sate. Grupa întéie represintă soiul arabic, grupa a doua soiul berberian.

Arabii nu sânt indigeni, căci ei s'au mutat din Asia ; buzele umflute, ósele din față și năsul turtit, arétă că aparțin maurilor.

Arabii șed mai ales la orașe, pe când la sate se află berberii. Acesti din urmă ș-au conservat mai bine tipul lor original decát arabii, sânt mai vênjoși, mai diligenti și mai primitori de civilizațiune.

I. H.

C e e n o u ?

Adunarea dela Beiuș a Societății pentru înființarea unei școle de fete române în Oradea-mare, care se va ținé la 16 septembre st. n., a deșteptat cel mai viu interes în românii din Biharea și mulți voiesc să participeze la ea. Pré bine ; adunarea acésta pentru noi românii din aceste părți este o cestiune de onóre, ce trebuie s'o indeplinim cu demnitate. Cei ce voiesc să ia parte, au a se adresá pentru cvartire la dl profesor I. Butean în Beiuș.

Adunarea Asociațiunii transilvane s'a incheiat vineri ; joi la miédăđi s'a dat un banchet, sera s'a represintat operata „Craiu nou” de Porumbescu, vineri sera a fost bal. Despre tóte aceste vom raportá în nr. viitor, căci nu numai redactorul foi nóstre e dus la Brașov, dar mai avem acolo doi raportori.

Școlile din Blaș. Din programa scolilor din Blaș ce primirám, scótem urmátórele date : la gimnasiu, sub direcțiunea Rds. D. canonic I. M. Moldovan, a funcționat dimpreună cu dsa 17 profesori ; numărul studenților înscriși a fost 410, dintre acestia au desertat 28, a murit 2, deci a ramas 380 ; dintr'acestia după naționalități au fost 377 români, 1 germán și 2 israeliți ; după confesiune 326 gr. c., 51 gr. or., 1 r. c., 2 mosaici ; beneficiați cu stipendii au fost 34, cu páne 183 ; suma ce s'a dat ca stipendii este 1469 fl. La preparandie au funcționat 6 profesori, numărul elevilor înscriși a fost 58, dintre cari 1 a desertat, 1 a murit ; la școla normală au fost 4 profesori, numărul elevilor înscriși s'a urcat la 179, dintre cari 11 au desertat ; la școla de fete au fost 1 invetător și 2 invetátóre, numărul elevilor a fost 42, dintre cari au desertat 8. Fondurile gimnasiale : fondul premiilor 1008 fl. 45 cr. și obligațiuni 4882 fl. 50 cr., fondul museului fizic pariv 83 fl. 78 cr., banii de școlă 336 fl. 46 cr., al școlarilor săraci în cas de hólă 1201 fl. 4 cr., fondul pentru desemn

383 fl. 48 cr., pentru școala de scrimă 132 fl., fondul eredit de la casină 81 fl. 78 cr.

Istoria lui Petru Maior. Budapesta in 25 august st. n. 1883. Mult onorate domnule redactor! In numele Societății „Petru Maior“, ve rogăm cu totă stima a aduce prin prețuita fôie „Familia“ ce redigiați in publicitate, că repăriră opera „Istoria pentru începutul Românilor in Dacia, de Petru Maior“ a ajuns cătră fine, și abonanții restanțieri sânt rugați a trimite la adresa curatorului Societății, Ilustrității Sale domnului Ioane cav. de Pușcariu (Sugăr ut 87 sz.) cât mai înainte prețul de abonament, pentru a se puté efeptui spedarea inediat după ce va apăre opul. Abonamente noue se primesc, și suma are sê se trimită la adresa de sus, și adecă, in sensul decisiunii Societății „Petru Maior“, pentru un esemplariu broșurat 2 fl. 15 cr., in România 5 lei 75 b.; legat 2 fl. 65 cr., in România 7 lei. In sumele aceste spesele poștale sânt computate in 15 cr. Suprasolviri pentru fondul Societății se primesc cu mulțamită, și se vor cuită pe calea publicității. Cu totă stima *Georgie Szerb* președinte. *Alexandru Mihailoviciu*, membru in com. de peste véră.

In gimnasiul r. c. din Oradea-mare, precum aflăm din raportul ce primirăm s'au in scris 501 studenți, dintre cari 1 a murit și 53 s'au retras in decursul anului. Din restul de 447, — 101 au fost români, după religione 78 gr. c. și 23 gr. or. Studenților români li se propune și limba română, precum și religionea in limba lor.

Mulțamită publică. (Urmare.) 37) Miclăușeni (România). Dl Dimitrie Sturdza 18 abon. 38) Mitocul-Dragomirnei (Bucovina). Dl Ananie Iacobovici 6 abon. 39) Mureș-Oșorhei: Dl Simeon Căluț, avocat 13 abon. 40) Năsăud: Dl dr. Const. Moisil, profesor 2 abon. 41) Novoselița austriacă (Bucovina). Dna Ecat, Berezovschi 2 abon. 42) Oradea-mare: Dl Iosif Vulcan, redactor 12 abon. 43) Paris: Dl Ales. Alessiu, jurist 5 abon., dl A. A Bădărău 9 abon. 44) Pesta: Dl Stefan Neesa, jurist 8 abon., dl dr. I. S. Paul 29 abon. 45) Pitesci: Dl Gr. I. Demetrescu, avocat 4 abon. 46) Praga: Dl dr. I. U. Jarnik, prof. univers 2 abon. 47) Putna: Dl Desideriu Cosub, archimandrit 7 abon. 48) Rădăuți: Dl I. Măndrilă, protopop 4 abon. 49) Rodna veche: Dl Gerasim Domide, preot 7 abon. 50) Roman: Dl Costin Brăescu 6 abon., dl Const. G. Lupășcu, maior 20 abon. 51) Săliste: Dl Nicolae Borza, învățător 22 abon. 52) Sărmaș (Transilvania): Dl Gavril Tăran, preot 5 abon. 53) Săngeorgiu: Dl Solomon Halită 9 abon. 54) Sătmăre: Dl Ioan Marcu, protopop 2 abon. 55) Șepreus (Ungaria): Dl Mihaiu Sturdza preot 2 abonanți. (Va urma.)

Poșta Redacțiunii.

Dlui G. T. in I. M. Aceste nu se pot. Dar intre celelalte pôte că am găsi. Dôră novela? Tonul modest al epistolei ne-a plăcut.

Dnei E. P. in S. Cu mulță plăcere. Complimentele nôstre!

Dlui P. V. Gr. in I. Ce este cauza tăcerii îndelungate?

Ghicitură de șac

de *Eufemia Duma.*

				și	ei				
			lun-	ta	de-	ta!			
	drep-	fă-	po-	ga-	chiul.	tin-			
re-	Din	un	ti	san-	por,	ni-	ve-		
riu	mân	ca	nas-	i	spre-	ca,	ta	lu-	a,
se	ca	P.	a	ve-	ce-	ma-	spre	a-ți	bie-
	to-	dru	a-	din	rês-	ri-	Spre	Ro-	
	ni-	ni	A-	lin-	ves-	ce-			
			te!	go-	pal-	tot-			
				po-	Pri-				

Se pôte deslegă după săritura calului.

Terminul de deslegare e 17 septembrie. Ca totdeuna și de astă-dată se va sorti o carte intre deslegători.

Deslegarea ghicitei de semne din nr. 22:

Adio! remăi ferice!
Șterge din inima ta
Pe acel ce adio-ți dăce.
De și 'n veci nu te-o uită!
Te-am iubit cu dor ferbiute
Ș-astfel te iubesc cât veu.
Să veđ stins din a mea minte
Intreg suvenirul teu!

Alexandri.

Deslegare bună ni-au sosit dela dômnele și domnișorele: Elena Zacharia n. Daminescu, Emilia Onciu n. Ciavoșchi, Içonia Borca, Mariți Lupan, Maria B. Cornea, Virginia German, Eufrosina Popescu, Amalia Crișan, Iosefina Pop. Cleopatra Popescu și dela dl N. Nonu.

Premiul s'a dobândit prin domnișora Cleopatra Popescu.

Călindarul săptămânei.

Ziua sept.	st. n.		Numele sântilor și sêrbătorile.	Sôrele resare	Sôrele apune
	st. v.	st. n.			
Duminecă	21	2	Apost. Tăteu.	5 24	6 36
Luni	22	3	Mart. Agatonic.	5 25	6 34
Mărți	23	4	Mart. Lupu.	5 26	6 31
Mercuri	24	5	Ierom. Eutichiu.	5 27	6 31
Joi	25	6	Sf. Vartolomeiu.	5 28	6 29
Vineri	26	7	Mart. Adrian.	6 39	6 27
Sâmbetă	27	8	Păr. Pimen.	6 30	6 25

Proprietar, redactor respunđător și editor: **IOSIF VULCAN.**

Cu tipariul lui Eugeniu Hollósy in Oradea-mare. Strada principală.